ומי הוה שמן המשחה ב׳ימי יהואחז דקתני ויהואחז נמשח מפני יהויקים: **והתניא משגנגו אהרון וכו׳.** מדכתיב משימו באהרון מגדו דאהרון בגד אהרון קאי אלמא בהדי אהרון נגנו ומדקאמר יאשיהו תנו את ארון ה׳ בבית וגו׳ משמע שנוה לגונזו: **אין לכם משא בכתף.** ואמרינן במסכת שקלים [ב] אמר להם אם גולה עמכם שוב איינכם מחזירין אותו בכתפיכם לוה לגונזו: **אפיא אם שם.** דכתיב באהרון [ג] [שמות כה] וועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת וגו׳ וכתיב [שם כט] וועדתי שמה לבני ישראל וכתיב בנגנגת המן [שם טז] ופן שמה מלא העומר מן מה אהרון נגנו אף בנגנגת המן נגנו: **אפיא דורות דורות.** דכתיב בנגנגת המן והנח אותו לפני ה׳ למשמרת לדורותיכם [שם] וכתיב בשמן המשחה שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם [שם כ״ו] מה בנגנגת המן נגנו אף שמן המשחה נגנו: **משמרת משמרת.** דכתיב בנגנגת המן לדורותיכם וכתיב במקולו של אהרן למשמרת לאות לבני מרי וגו׳ [ד] מה בנגנגת המן נגנו אף מקולו של אהרן נגנו: **אמר רב פפא באפרסמא דיוי.** משמו אמ יהואחז: **המין נוד.** דהדר ליה הודרני באלבעתיה כבלילא (כזה): **המין רף יוני.** שמתחיל למשוח באלבעו בין ריסי עייניו ומוסך אלבעו על הראש והולך עד שמגיע לעורף ככף יוני כזה [ה]: **נוסיים לו שמן בין ריסי עייניו.** ושם מוסיים לכהן כמין כף יוני כדפרישנא: **מאן דאמר יליקה עדיפא דכפיב ויולק משמן המשחה.** והדר וימשח: **שהן אפר מוצא אבל כלי שרת.** דהוה משיחה ולא יליקה: **מה טעם ויולק משוש דוימשח.** כבר: **כשהוא מספר.** כשהיה מדבר עם אחרים: **עוונו ויושבתו.** בעקרי זקנו כדי שלא יכלו: **שמא ח״ו מעלתי בשמן המשחה.** שנגעתי בו כשהלבשתיו: **ואני מעלתי.** שמא נפל עלי מן השמן במקום שאין ראוי למשיחה ומעלתי: **והורדפס אותו אל גיחון.** אלמא בעי משיחה על המעיין: **ניפא.** ידליק: **אי משיך נהוריה.** שדולק כל זמן שהשמן בתוכו: **ליכתי פרגגוגא.** על שם הכוח עיקקא: **שמן ושפיר.** שמשמנת ומשבחת: **ביפא דחכרא.** תשוב: **ולאו מילתא היא.** דזיתנא דלף על גב דלית ליה בבואה דבבואה הדר אתי ואפי׳ הכי לא ליעבד הכי דדלמא לא חזי בבואה דבבואה אלא דעתיה ומתרע מזליה ולא הדר אתי [משום דמתרע מזליה דאי לא הוה עביד הכי לא הוה מיתרע מזליה והדר אתי] הלכך לא ליעביד: **קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי.** דהני גדלי לעגל טפי משאר ירקות. קרא דלעת רוביא תלגן: **גרסו מסניפא.** מעיקרא כי היכי דתהוי מרגלא מילתא בפומייכו ותהוון יודעין למשאל ליה: **ממשכן שמעתא.** דלא ליפסוק מפומייכו כמעין זה שמושך והולך: **דמתא מחסיא.** הוו תלמידי חכמים רואיים להוראה ותרבות יפה היה בהם אבל בפומבדיתא לא הוי תרבות מעליא כל כך וקאמר ליה מוטב לו לדור באפסה במתא מחסיא מלדור באפדנא בפומבדיתא: **גילדנא סריא.** מוטב לאכול דג קטן מוסרח כדאמרינן בפ״ק דמו״ק (דף יא:) כוורא סמוך למיסרחיה מעלי: **מבוהתא דרמי ביפי.** אפילו מכותא שהוא משונה וחזק שמסבר אם האבן כשהופכים הימנו אעפ״כ לא תאכל הימנו כדאמרינן בפרק (ערבי פסחים) [וזלו עובדין (פסחים דף מב.)] שלשה דברים נאמרו בכותא מטמטט את הלב וכו׳. כיפי אלעיס כדמתרגמינן אלעב כיפא [ו]. אית דמפרשי מוטב תאכל גילדנא סריא שאין דמיסה יקריס מכותא שאוכלים אותו עשיריס ושריס הדריס ברמי כיפי כלומ׳ במגדלים וחומות גדולות לפי שדמיסה יקריס: **אם הלכו המשיח יכול מלך.** יביא פר שהיה משום ת״ל כהן: **המיומן שבמשוחים.** דהיינו כהן גדול: **מרובה בגדים מנין תלמוד לומר.** והביא הכהן המשיח: אימא

ומי הוה שמן המשחה [ו] והתניא [א] משגנגו ארון נגנו שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגז שששלחו פלשתים דורון לישראל שנאמר [1] ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז מצדו ושלחתם אותו והלך ומי נגנו יאשיהו מלך יהודה נגנו שראה שכתוב בתורה [2] יולך ה׳ אותך ואת מלכך וגו׳ צוה וגנזום שנאמר [3] ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה׳ תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה תעבדו את ה׳ אלהיכם ואת עמו ישראל ואמר רבי אלעזר אתיא שם שם אתיא משמרת משמרת אתיא דורות דורות אמר רב פפא באפרסמא דביא ת״ר [ב] כיצד מושחין את המלכים [ג] כמין נזר ואת הכהנים כמין כי [ד] מאי כמין כי אמר רב מנשיא בר גדא [ה] כמין כף יוני תני חדא [ו] בתחלה מוצקין שמן על ראשו ואח״כ נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ותניא אחרייתי בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ואח״כ מוצקים לו שמן על ראשו תנאי היא איכא דאמרי משיחה עדיפא ואיכא דאמרי יציקה עדיפא מ״ט דמאן דאמר יציקה עדיפא דכתיב [4] ויצוק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו ומאן דאמר משיחה עדיפא מ״ט קסבר שכן אתה מוצא אצל כלי שרת והכתיב ויצוק ובסוף וימשח הכי קאמר מאי טעם ויצוק משום דוימשח ת״ר [ז] [5] כשמן הטוב [וגו׳] יורד על הזקן זקן אהרן וגו׳ כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו אמר רב פפא תנא כשהוא מספר עולות ויושבות לו בעיקר זקנו ועל דבר זה היה משה דואג אמר שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה יצתה בת קול ואמרה בשמן הטוב וגו׳ [6] כטל חרמון מה טל חרמון אין בו מעילה אף שמן המשחה שבזקן אהרן אין בו מעילה ועדיין היה אהרן דואג אמר שמא משה לא מעל אבל אני מעלתי יצתה בת קול ואמרה לו [7] הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת״ר [ח] אין מושחים את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותם שנא׳ [8] ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם [וגו׳] והורדתם אותו אל גיחון [ט] אמר רבי אמי האי מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה אי לא ניתלי שרגא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא נשיב זיקא אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה ומאן דבעי למיעבד [י] בעיסקא ובעי למידע אי מצלח אי לא מצלח לירבי תרנגולא אי שמין ושפר מצלח האי מאן דבעי למיפק [לאורחא] ובעי למידע אי חזר ואתי לביתא אי לא ניקום בביתא [יא] דחברא אי חזי בבואה דבבואה לידע דהדר ואתי לביתא ולאו מלתא היא דלמא חלשא דעתיה ומיתרע מזליה [יב] אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא [יג] [לעולם] יהא רגיל [יד] למיחזי בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי אמר להו רב משרשיא [טו] לבריה כי בעיתו מיעל ומיגמרי קמי רבייכו גרסו מתניתא ועלו לקמי רבייכו וכי יתביתו קמיה חזו לפומיה דכתיב [9] והיו עיניך רואות את מוריך וכי גרסיתו גרסו על נהרא דמיא דכי היכי דמשכן מיא משכן שמעתתייכו ותיבו [טז] אקילקלי דמתא מחסיא ולא תיבו אפדני דפומבדיתא טב גלדנא סריא [דמתא מחסיא למיכל] מכותתא דרמי כיפי [10] רמה קרני באלהי [יז] רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן: המשוח בשמן המשחה וכו׳: ת״ר [יח] משיח יכול מלך ת״ל כהן אי כהן יכול מרובה בגדים ת״ל משיח אי משיח יכול משוח מלחמה תלמוד לומר והכהן המשיח שאינו משיח על גביו מאי משמע [יט] כדאמר רבא הירך המיומנת שבירך הכא נמי המשיח המיומן שבמשוחים אמר מר משיח יכול מלך מלך פר הוא דמייתי שעיר הוא דמייתי איצטריך ס״ד אמינא על שגגת מעשה יביא שעיר על העלם דבר יביא פר קמ״ל: אין בין משוח בשמן המשחה כו׳: מתניתין דלא כרבי מאיר דאי ר״מ הא [יא] תניא מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות דברי ר״מ ולא הודו לו חכמים מ״ט דר״מ דתניא [יב] משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין תלמוד לומר הכהן המשיח במאי אוקימתיה כרבנן

אימא

מסורת הש״ם

א) יומא נב: [כריתות ה: תוספתא סוטה פי״ג ה״כ ותוספתא דיומא פי״ב ה״ג תלמ״ד מגילה], ב) כריתות ה:, ג) [כריתות ה:], ד) [כריתות ה:], ה) [כריתות סט], ו) ל״ל עסקת. יעב״ץ, ז) [בגרוך הגי׳ דהבראה פי׳ חוסך ועי׳ בכריתות ה:] ועי׳ ערוך ערך הכר ב, ח) נ״ז סט, ט) כ״ז פמ״ל, י) [ל״ל למיכל כן אימא בכריתות וכן הוא גרסת הטור או״ח סי׳ תקפ״ב אמנם בערוך ע׳ קרא ד׳ איתא למחזיר], כ) [ל״ל בלבניה], ל) [עי׳ רש״י בס״ז סמ. ד״ה נקרא] וכ״ש ב״ק כט. ד״ה אקילקלתא], מ) [מגילה יד.], נ) מ״ב פ׳ עז, ס) תולין נא. קלד: קדושין כח:, ע) [מגילה ט:], פ) [ע״ז ה״א], צ) [שמות כה], ק) [במדבר יז], ר) נורס זו משובשת וכנראה היא בתמב״ס בפרק ג מהל׳ כלי מקדש הלכה ט ולהלן כזה X, ש) [במדבר כ],

תורה אור השלם

1. וּלְקַחְתֶּם אֶת אֲרוֹן יְיָ וּנְתַתֶּם אֹתוֹ אֶל הָעֲגָלָה וְאֶת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם תָּשִׂימוּ בְּאַרְגֵּז מִצִּדוֹ וְשִׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלָךְ: שמואל א ו ח
2. יוֹלֵךְ יְיָ אִתְּךָ וְאֶת מַלְכְּךָ אֲשֶׁר תָּקִים עָלֶיךָ אֶל גּוֹי אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ וְעָבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וָאָבֶן: דברים כח לו
3. וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמְּבִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל הַקְּדֹשִׁים לְיְיָ תְּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לְכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: דברי הימים ב לה ג
4. וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ: ויקרא ח יב
5. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יָרַד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיָּרַד עַל פִּי מִדּוֹתָיו: תהלים קלג ב
6. כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם: תהלים קלג ג
7. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד: תהלים קלג א
8. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּחוֹן: מלכים א א לג
9. וְנָתַן לְכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צַר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ: ישעיהו ל כ
10. וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיְיָ רָמָה קַרְנִי בַּיְיָ רָחַב פִּי עַל אוֹיְבָי כִּי שָׂמַחְתִּי בִּישׁוּעָתֶךָ: שמואל א ב א
11. אם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פַּר בֶּן בָּקָר תָּמִים לַיְיָ לְחַטָּאת: ויקרא ד ג

עין משפט נר מצוה

א [ממ״ר פ״ד מהל׳ בית הבחירה הל״א]:
לא ב ג ד מ״י פרק ג מהל׳ כלי המקדש הלכה ט:
לב ה מ״י שם הל׳ יא וס״א מהל׳ מלכים הל׳ יא:
לג ו טוש״ע ח״מ סי׳ תקפג סי״ב:

מוסף רש״י

תשימו בארגז מצדו. אלמא כל מיכא דסוי אהרון סוי ארגז בהדיה וכי מיגנגו מיגנגו בהדיה (כריתות ה: וכנ״ל יומא נב:). **כמין נוד.** סביב על לאמו (כריתות ה:). **כמין כי.** אות יוונית ושבוי סה דמליק שמן על לאמו ואח״כ כין ריסי עייניו ומלכתן באלבעו דרך הפדמה (שם). **בשהוא מספר.** מדבר, ל״ל מתפחר, דשקיל ממזיה (שם). **מעלתי.** שנמחר שם יותר מדי (שם). **אבל אני מעלתי.** שבגדי נגעים מריח השמן שמקיר (שם). ניחון. מעיין קטן סמוך לירושלים, ולא זהו גיחון הגדול היולא מעדן (שם). **לירבי תרנגולא.** לשם כך (שם). **בבואה דבבואה.** לל לגלו (שם ה:). **ולאו מילתא היא.** דלא ליעביד מיומ הכי דלמא הדר מיומא ביטא ומעבר מיומא מזליה (שם). **קרא.** דלעת. **רוביא.** תלגן, והני מיכא דגדלי מהר ואיכא דמתקי (שם). **אקילקלי.** אפפות (שם). **אפדני דפומבדיתא.** שלפניו היו כדאמרינן בעזרה וכרוכה (תולין קכז.) פומבדיתאה אלויין אלאי אופיף (כריתות ה:). **רמה קרני ולא רמה פכי.** זו היא נבואתה שמתנבאת על שאול ויהוא שלא תימלך תימלוך, כמשיחת דוד ושלמה כתיב קרן השמן ומשיחת שאול ויהוא כתיב פך (מגילה יד:). **כדאמר רבא.** בפרק גיד הנשה אלעזר דר׳ יהודה לאמר אינו נוהג אלא בחתת והדעת מכרעת של ימין (תולין קלד:), ולקמן לה מה דסיקן ודכש סיקן הנשוה שבירכות (קדושין נא:).

תוספות הרא״ש

וגנזו שנאמר ויאמר ללוים המבינים [לכל ישראל] (בעם) הקדושים לה׳ תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. ומשמע לשון פשטי׳ דקרא דלמגנוי׳ קאמר. חדא דארון בבית המקדש הוי קאי דמאן אפקי׳ מהתם דאיצטריך יאשיהו המלך (ולדוכתי׳ לאהדורי קאמר להו) [למימר להו לאהדורי לדוכתיה] ועוד לכתוב קרא בבית ה׳ ומכילא ידענא דשלמה בניה למקדש ל״ל לכתוב בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. אלא משמע מהכא דכי בנו׳ שלמה לבית המקדש הוה ידע דסופר׳ ליחרב וישראל יגלו מעל אדמת׳ והכיון בית תחת הקרקע שיהי׳ מוכן לגנות בו ארון כדי שלא ישלטו [בו] יד אומות העולם. ועליו קאמר יאשיהו בבית אשר בנה שלמה. ואיכא למימר הא דקאמר שלמה (ואכין) [ואשים] שם מקום לארון (מלכים א ח) אההיא דוכתא קאמר. ולאו כ״ע ידעי ליה לההיא דוכתא אלא לחסידי כהונה ולויה דהוה מסור להו דור אחר דור והיינו דכתיב לוים המבינים (בעם) [לכל ישראל] הקדושים לה׳ שהיו מבינים ויודעים את מקומו: **ובשהוא מספר** [ו] את זקנו עולות ויושבות בעקרי זקנו ונדבקין בבשר שאין שם שער. הרמ״ה ז״ל: והורדתם אותו אל גיחון. הוא מעין קטן שהוא למטה מירושלים והוא מי שלוח: **אמשיך** נהורא. מתמר ועולה (בעליה) (כעלה) משון ולא מקטף אקטיפי שאינה נוטה לכאן ולכאן כדרך (שהשלבת) [והשלבת] על ידי רוח. כדאמרי׳ (פסחים דף ח) גבי אור הנר יפה לבדיקה משום דאמשיך נהורא והנך מקטף אקטיפי: [ב] **פר** הבא על כל

המצות. דכתיב ביה הכהן המשיח. ואע״ג דגבי עשירית האיפה כתיב נמי המשיח. [ג] כתיב ביה נמי ביום המשח אותו ואין מעוט אחר מינעוט אלא לרבות. הרמ״ה ז״ל: (ליקח) פי׳ [ליקח] בתולה ולא בעולה ולישנא דקרא נקט והוא אשה בבתולה יקח ולא בעולה. ולאו הבא מכלל עשה עשה: מ״ט דר׳ מאיר דתניא משיח אין לי אלא משיח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין ת״ל המשיח דה״א המשיח משמע נמי מעוט כדאמרי׳ הירך המיומנת שבירך ומעוט אחר מעוט לרבות [מרובה] בגדים. ורש״י ז״ל גריס ת״ל הכהן משמע דמיתורא דהכהן דריש:

ו) וכן פרש״י בכריתות לג״א: ב) דנור זה ונכון שלאחריו שיך לעיל במתני׳: ג) עיין בתוס׳ בסנהס פ׳ לו ובירושלמי פ״א דמגילה:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.